

2010-02-05

Skolverket
106 48 Stockholm

Yttrande Dnr: CBM 15/10

Remiss om kursplaner och kunskapskrav i grundskolan och motsvarande skolformer.

Dnr.2008:00741

Härmed lämnar Centrum för Biologisk Mångfald (CBM) synpunkter på Skolverkets förslag till kursplaner för grundskolan samt förslag till omformuleringar av målen under rubriken Kunskap (avsnitt 2.2) i läroplanen (Lpo94) (se bifogad fil). Förutom generella synpunkter nedan lämnar vi detaljerade förslag till ändringar och tillägg i formuleringarna av målen i läroplanen och i förslagen till kursplaner i biologi, samhällskunskap, geografi, historia, religionskunskap, hem- och konsumentkunskap, slöjd och teknik (se de 8 bifogade filerna).

Klimatförändringarna är en av de största utmaningar som världen står inför. Klimatfrågan kräver medverkan från alla samhällssektorer och alla människor. Samtidigt är klimatförändringar inte de enda stora miljöförändringar som vi står inför. Den snabba utarmningen av viktiga ekosystem och ekosystemtjänster, förlusten av biologisk mångfald i form av arter och populationer och den tilltagande bristen på färskvatten är andra stora utmaningar som alla människor kommer att påverkas av och som alla människor samtidigt har ett ansvar för att påverka. Problemen är komplexa och omfattar ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer. Lösningar förutsätter en helhetssyn, där åtgärder inom olika områden förstärker varandra och där alla människor tar ett ansvar. Utvecklingen i samhället och vetenskapen om att dagens generation bär ansvaret för att kommande generationer i alla världens länder ska ha möjlighet att tillgodose sina behov ställer krav på omedelbara och kraftfulla åtgärder. Lärande är en förutsättning för att människor ska kunna möta de utmaningar som världen står inför. Vad människor lär sig och hur de omsätter det i handling är avgörande för om en hållbar utveckling ska bli möjlig.

Regeringen har slagit fast att hållbar utveckling är ett perspektiv som ska genomsyra hela skolans verksamhet. Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland och vara pådrivande i det internationella samarbetet för utbildning för hållbar utveckling.

Det är glädjande att se att denna ambition kommer relativt väl till uttryck i flera av förslagen till nya kursplaner för grundskolan. Förslagen till nya kursplaner i geografi, hem- och konsumentkunskap och teknik framstår som föredömen vad gäller strävan för ett helhetstänkande i arbetet att ge eleverna i grundskolan kunskaper och verktyg att kunna delta aktivt i arbetet för en hållbar utveckling.

CBM finner dock att förslagen till nya kursplaner behöver kompletteras för att nå målet att hållbar utveckling genomsyrar hela skolans verksamhet.

För att så väl som möjligt bidra till Skolstyrelsens arbete att integrera kunskap om hållbar utveckling i de nya kursplanerna i Skola 2011 lämnar CBM i bifogade bilagor detaljerade

förslag till ändringar och tillägg i förslagen till kursplaner i biologi, samhällskunskap, geografi, historia, religionskunskap, hem- och konsumentkunskap, slöjd och teknik.

Men tydliga mål i kursplanerna avseende lärande för hållbar utveckling är inte i sig tillräckligt. Dessutom krävs att grundutbildning och fortbildning av de pedagogiskt verksamma inom utbildningsområdet inriktas mot att förstärka kunskapen om hållbar utveckling och om hur utbildning kan främja hållbar utveckling.

I betänkandet av kommittén för utbildning för hållbar utveckling, *Att lära för hållbar utveckling*, (SOU 2004:104) framgår bland annat att det verklighetsbaserade lärande som utbildning för hållbar utveckling kräver, förefaller bristfälligt i det nuvarande skolsystemet, samt att kontakterna med närsamhället är fåtaliga och glesa.

I betänkandet framkommer även att det finns utrymme för att i större utsträckning tillämpa ämnesövergripande samarbeten. Ämnesövergripande arbetssätt verkar vara vanligast i förskolan och i grundskolans tidigare år. I grundskolans senare år och i gymnasieskolan förekommer ämnesövergripande samarbete mer sällan.

Betänkandet konstaterar att ”den integrering av ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner som vi finner nödvändig ännu inte har slagit igenom på bred front. Lärare uttrycker osäkerhet inför hur perspektivet hållbar utveckling ska konkretiseras i pedagogisk verksamhet/undervisning och efterfrågar fortbildning.”

Helhetstänkande och kritiskt tänkande bedöms också i undersökningen vara svagt utvecklade förmågor bland barn och ungdomar.

Behoven av en förstärkt grundutbildning och fortbildning av pedagoger om hållbar utveckling och om hur utbildning kan främja hållbar utveckling är alltså mycket stora, liksom behoven av en stärkt integrering av ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner samt verklighetsbaserat lärande i naturen och i samverkan med närsamhället.

Vi saknar ännu delar av ett helhetstänkande och en integrering av ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner i delar av Skolverkets förslag till nya kursplaner för grundskolan. Våra förslag till ändringar i kursplanerna strävar efter att bidra till ett sådant helhetstänkande.

Våra förslag till ändringar har gjorts i Word och markerats med Spåra ändringar för att underlätta Skolverkets arbete. Filerna har sedan sparats i pdf-format.

Våra förslag till ändringar och tillägg i centralt innehåll i kursplanerna bör följas upp med tillägg vad gäller kunskapskraven för respektive kursplan. Vi har av tidsskäl inte haft möjlighet att föreslå sådana tillägg till remisstidens utgång, men vi står gärna till tjänst om så önskas med konkreta förslag med kompletteringar i kunskapskraven för respektive kursplan i enlighet med våra föreslagna ändringar i kursplanernas centrala innehåll.

Beslut har tagits av Torbjörn Ebenhard efter föredragning av Marie Byström, Mattias Iwarsson och Håkan Tunón, Nationellt program för lokal och traditionell kunskap relaterad till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, NAPTEK/CBM.

Torbjörn Ebenhard
Tf. föreståndare